

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 30.11.2011
KOM(2011) 808 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Horizont 2020 - rámcový program pro výzkum a inovace

(Text s významem pro EHP)

{SEK(2011) 1427 v konečném znění}
{SEK(2011) 1428 v konečném znění}

1. ZMĚNĚNÉ OKOLNOSTI

Od zahájení sedmého rámcového programu (7. RP) se okolnosti v ekonomice dramaticky změnily. Recese spuštěná finanční krizí v roce 2008 vedla k přijetí stimulačních balíčků pro opětovné nastartování ekonomiky. I když se Evropa pomalu zotavuje z hospodářského poklesu, v současnosti čelí dluhové krizi a obavám z nové recese. Orgány veřejné správy v celé Evropě musí jednat rozhodně, aby se vypořádaly se změněnými okolnostmi. Hlavním úkolem je stabilizovat finanční a ekonomický systém v krátkodobém horizontu, ale zároveň přijmout opatření k tvorbě ekonomických příležitostí v blízké budoucnosti.

Fiskální konsolidace a strukturální reforma jsou nezbytné, ale nepostačují k zajištění celosvětové konkurenceschopnosti Evropy. Chytré investice, zejména do výzkumu a inovací, jsou důležité, aby bylo možné udržet vysokou životní úroveň při řešení naléhavých společenských výzev, jako jsou změna klimatu, stárnoucí populace nebo přechod ke společnosti účinně využívající zdroje.

Výzkum a inovace pomáhají vytvářet pracovní místa, zvyšovat prosperitu a kvalitu života a poskytovat globální veřejné statky. Vytvářejí vědecké a technologické objevy potřebné k řešení naléhavých problémů, kterým je společnost vystavena. Investice do této oblasti vedou rovněž k podnikatelským příležitostem, a to vytvářením inovačních produktů a služeb. Ačkoli se Unie řadí mezi světovou špičku v řadě technologií, čelí narůstající konkurenci ze strany tradičních rivalů i rozvíjejících se ekonomik, a proto musí zlepšit svou inovační výkonnost.

Výzkum a inovace jsou proto v centru pozornosti strategie Evropa 2020¹ v zájmu podpory inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. Hlavním cílem je zvýšit výdaje na výzkum a vývoj na 3 % HDP do roku 2020. Stěžejní iniciativa nazvaná „Unie inovací“² obsahuje ucelený soubor opatření ke zlepšení výkonnosti v oblasti výzkumu a inovací. V kontextu této politiky se v návrzích Komise pro rozpočet Evropské unie po roce 2013³ odráží její snaha investovat do budoucnosti Evropy s cílem zajistit, aby každé euro přineslo evropským občanům maximální prospěch.

2. HORIZONT 2020: PŘEKONÁNÍ MINULOSTI

Název nového programu Unie pro financování výzkumu a inovací – Horizont 2020 – odráží úsilí nabídnout do budoucna řešení, růst a pracovní místa. Horizont 2020 se stane klíčovým nástrojem pro realizaci stěžejní iniciativy „Unie inovací“, pro plnění závazků, které obsahuje, a pro odpovědi na závěry Evropské rady konané dne 4. února 2011 a usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. května 2011 o Unii inovací⁴.

Horizont 2020 v sobě spojuje všechny stávající finanční prostředky Unie na výzkum a inovace, včetně rámcového programu pro výzkum, činností vztahujících se k inovacím uvedených v rámcovém programu pro konkurenceschopnost a inovace a činností Evropského

¹ KOM(2010) 2020.

² KOM(2010) 546.

³ KOM(2011) 500.

⁴ P7 TA(2011) 0236.

inovačního a technologického institutu (EIT)⁵. Tento přístup je zúčastněnými stranami všeobecně uznáván jako cesta kupředu⁶ a rovněž ho podpořil Evropský parlament v usnesení ze dne 27. září 2011⁷, Evropský hospodářský a sociální výbor⁸ a výbor pro Evropský výzkumný prostor⁹.

Soubor návrhů pro Horizont 2020 se skládá z těchto částí:

- návrh Horizontu 2020¹⁰, kterým se stanoví obecné cíle, odůvodnění a přidaná hodnota Unie, finanční rámec a ustanovení o kontrole, sledování a hodnocení,
- návrh jednotného zvláštního programu k provedení Horizontu 2020¹¹, kterým se stanoví způsoby provádění a obsah, pokud jde o hlavní rysy činností,
- návrh na jednotný soubor pravidel pro účast a šíření výsledků¹², kterým se stanoví způsoby financování a náhrady nákladů, podmínky účasti, kritéria výběru a přidělování a pravidla v oblasti vlastnictví, využívání a šíření výsledků, a dále
- samostatný návrh pro tu část programu Horizont 2020, který odpovídá Smlouvě o Euratomu¹³.

Tyto návrhy jsou doplněny nezbytnými předběžnými posouzeními dopadů¹⁴. Jako doplněk k tomuto balíčku rovněž existuje samostatný návrh na revizi nařízení o EIT.

Hlavní novinky:

Horizont 2020 má řadu nových prvků, které jsou uzpůsobeny podpoře růstu a řešení společenských výzev. Tyto prvky zahrnují:

- velké zjednodušení díky jednodušší stavbě programu, jednotný soubor pravidel, méně byrokracie díky modelu snadné kompenzace nákladů, jednotné kontaktní místo pro účastníky, méně papírování při přípravě návrhů, méně kontrol a auditů s celkovým cílem snížit průměrnou dobu udělení o 100 dnů,

⁵ Činnosti v oblasti jaderné energie jsou nedílnou součástí programu Horizont 2020, i když podléhají samostatnému návrhu podle Smlouvy o Euratomu. Financování ITER bude mimo rozpočet EU v rámci doplňkového programu.

⁶ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/consultation-conference/summary_analysis.pdf.

⁷ P7 TA(2011) 0401.

⁸ CESE 1163/2011.

⁹ ERAC 1210/11.

¹⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Horizontu 2020 – rámcovém programu pro výzkum a inovace (2014–2020), KOM(2011) 809.

¹¹ Návrh rozhodnutí Rady o zřízení zvláštního programu k provedení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020), KOM(2011) 811.

¹² Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020), KOM(2011) 810.

¹³ Návrh nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), přispívajícím k rámcovému programu pro výzkum a inovace Horizont 2020, KOM(2011) 812.

¹⁴ SEK(2011) 1427 a SEK(2011) 1428.

- otevřený přístup zaměřený na nové účastníky, včetně těch, kteří přicházejí s nápady mimo hlavní proud, který zajistí, aby se vynikající výzkumní pracovníci a inovátoři z celé Evropy i světa mohli na tomto programu podílet a skutečně se na něm podíleli,
- propojení výzkumu a inovací poskytnutím hladkého a souvislého financování od nápadu až po uvedení na trh,
- větší podporu pro inovace a činnosti v těsné návaznosti na trh, což vede k přímým ekonomickým podnětům,
- silný důraz na vytváření podnikatelských příležitostí mimo oblast naší reakce na závažné otázky společné lidem v Evropě i mimo ni, tj. „na společenské výzvy“,
- více možností pro nové účastníky a mladé nadějně vědce, aby rozvinuli své nápady a získali finanční prostředky.

3. ZDROJE ZAMĚŘENÉ NA HLAVNÍ PRIORITY

Zdroje Horizontu 2020 se budou soustředit na tři odlišné, avšak vzájemně se posilující priority, u nichž je zřejmá přidaná hodnota Unie. Tyto priority odpovídají prioritám obsaženým ve strategii Evropa 2020 a v Unii inovací.

- (1) **Vynikající věda.** Evropská vědecká základna dosáhne vynikající úrovně a zajistí plynulý tok výzkumu světové úrovně s cílem zabezpečit dlouhodobou konkurenceschopnost Evropy. Bude podporovat nejlepší myšlenky, rozvíjet talenty v Evropě, poskytovat výzkumným pracovníkům přístup k prioritní výzkumné infrastruktuře a vytvoří z Evropy atraktivní místo pro nejlepší světové výzkumné pracovníky.

To bude znamenat:

- podporovat nejtalentovanější a nejkreativnější jednotlivce a jejich týmy, aby prováděli hraniční výzkum nejvyšší kvality a navázali přitom na úspěch *Evropské rady pro výzkum*,
- financovat společný výzkum s cílem otevřít nové a slibné oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím podpory *budoucích a vznikajících technologií* (FET),
- poskytovat výzkumným pracovníkům vynikající další vzdělávání a možnosti profesního rozvoje prostřednictvím akcí programu *Marie Skłodowska-Curie*¹⁵ („akce programu Marie Curie“),
- zajistit, že Evropa disponuje *výzkumnou infrastrukturou* světové úrovně (včetně e-infrastruktury) přístupnou všem výzkumným pracovníkům v Evropě i mimo ni.

¹⁵

Tímto pojmenováním Komise vzdává hold této vynikající vědkyni, nositelce Nobelovy ceny a jejímu pozoruhodnému příspěvku, kterým urychlila pokrok vědy v Evropě.

- (2) **Vedoucí postavení v průmyslu.** V této oblasti bude cílem usilovat o zatraktivnění Evropy jako místa pro investice do výzkumu a inovací (včetně ekoinovací) podporou těch činností, které si společnosti vytknou za cíl. Budou poskytovány významné investice do klíčových průmyslových technologií, bude maximalizován růstový potenciál evropských společností tím, že se jim poskytne odpovídající financování, a inovačním malým a středním podnikům se dostane pomoci, aby se přeměnily na vedoucí světové společnosti.

To bude znamenat:

- získat *vedoucí postavení v základních a průmyslových technologiích* se zvláštním důrazem na informační a komunikační technologie, nanotechnologie, zdokonalené materiály, biotechnologie, pokročilou výrobu a zpracování a značky a rovněž poskytovat podporu průřezovým činnostem, aby byly zachyceny kumulované výhody plynoucí z kombinace několika klíčových základních technologií,
- usnadnit *přístup k rizikovému financování*,
- poskytovat rozsáhlou podporu Unie *inovacím v malých a středních podnicích*.

- (3) **Společenské výzvy.** Společenské výzvy odrážejí priority politik strategie Evropa 2020 a řeší hlavní obavy občanů v Evropě i jinde. Přístup zaměřený na výzvy přinese sjednocení zdrojů a znalostí napříč různými oblastmi, technologiemi a obory, včetně sociálních a humanitních věd. To se bude týkat činností od výzkumu až po trh, přičemž se pozornost nově zaměří na činnosti související s inovacemi, jako jsou pilotní a ukázkové projekty, zkušebny a podpora zadávání veřejných zakázek a uvedení inovací na trh. Bude to znamenat vytváření vazeb na činnosti evropských inovačních partnerství.

Financování se zaměří na výzvy v oblasti:

- *zdraví, demografických změn a dobrých životních podmínek,*
- *bezpečnosti potravin, udržitelného zemědělství, mořského a námořního výzkumu a biohospodářství,*
- *bezpečných, čistých a účinných energií,*
- *inteligentní, ekologické a integrované dopravy,*
- *opatření na ochranu klimatu, účinného využívání zdrojů a surovin,*
- *inkluzivních, inovačních a bezpečných společností.*

Zastřešujícím cílem Horizontu 2020 bude udržitelný rozvoj. Finanční prostředky vyčleněné na opatření na ochranu klimatu a účinné využívání zdrojů budou doplněny prostřednictvím ostatních specifických cílů Horizontu 2020 tak, že nejméně 60 % celkového rozpočtu programu Horizont 2020 se bude týkat udržitelného rozvoje, přičemž převážná většina výdajů bude přispívat k vzájemně provázaným cílům v oblasti klimatu a životního prostředí. Očekává se, že přibližně 35 % rozpočtu Horizontu 2020 budou výdaje na ochranu klimatu.

EIT bude hrát významnou úlohu díky tomu, že spojuje vynikající výzkum, vzdělávání a inovace, tedy propojuje znalostní trojúhelník. K tomu mu budou pomáhat zejména znalostní a inovační společenství. Kromě toho zajistí, že zkušenosti budou sdíleny i mimo rámec znalostních a inovačních společenství prostřednictvím cíleného šíření a opatření ke sdílení znalostí.

Činnost Společného výzkumného střediska bude nedílnou součástí programu Horizont 2020, která bude politiky Unie spolehlivě a na základě důkazů podporovat. Hlavní slovo budou mít potřeby zákazníků, jež budou doplněny o činnosti, které mají budoucí potenciál.

Výzkum a inovace v oblasti jaderné energie, které budou podporovány v rámci Smlouvy o Euratomu, umožní Unii v zájmu všech jejích členských států vyvíjet nejmodernější technologie pro jadernou bezpečnost, zabezpečení, radiační ochranu a nešíření.

Způsob, jakým je rozpočet Horizontu 2020 rozdělen ve prospěch jeho strategických cílů, rovněž odráží, jak byl upraven, aby fungoval za změněných okolností. Rozdělení rozpočtu Horizontu 2020:

- je plně v souladu se strategií Evropa 2020, neboť prováděním iniciativy Unie inovací klade důraz na Digitální agendu, začleňování, energie, účinné využívání zdrojů, průmyslové technologie, ochranu klimatu a přispívá k vnějším politikám Unie,
- upřednostňuje výdaje, které mají bezprostřední dopad na růst a zaměstnanost prostřednictvím velkých investic v oblasti rizikového financování, malých a středních podniků a rozsáhlých pilotních a ukázkových projektů zaměřených na klíčové technologie,
- nadále investuje do budoucnosti Evropy tím, že výrazně podporuje Evropskou radu pro výzkum, posiluje výzkum budoucích a vznikajících technologií, zvyšuje možnosti pro další vzdělávání, mobilitu a profesní rozvoj mladých talentů a staví do popředí roli EIT,
- získává další veřejné a soukromé zdroje financování za účelem maximalizace svého vlivu pro dosažení pokroku směřujícího k 3% cíli.

Horizont 2020 bude sedmiletý program, přičemž se v jeho průběhu mohou projevit výrazné změny spjaté s širšími ekonomickými a politickými souvislostmi. Pro zajištění stále platných cílů Horizontu 2020 bude rovněž zapotřebí upravit priority a zdroje, pokud to bude nutné. Vzhledem k této skutečnosti byly do návrhu zahrnuty doložky zajišťující možnost úpravy.

Provádění Horizontu 2020 bude rovněž znamenat strategický přístup k plánování výzkumu a inovací pomocí společných akcí a způsobů řízení, které půjdou ruku v ruce s vývojem politiky a zároveň i překročí hranice tradičních odvětvových politik. To bude vycházet z řádných důkazů, analýzy a prognózy, přičemž se pokrok bude měřit na základě spolehlivého souboru ukazatelů.

Pokud se jedná o financování výzkumných činností v oblasti lidských embryonálních kmenových buněk, soubor právních předpisů Horizontu 2020 plně odpovídá přístupu, který

podpořily Evropský parlament a Rada svým přijetím právních předpisů 7. RP, jak je stanoveno v prohlášení Komise z roku 2006¹⁶.

4. ZJEDNODUŠENÍ PŘÍSTUPU A OPTIMALIZACE ŘÍZENÍ

Horizont 2020 musí přilákat nejlepší výzkumné pracovníky a inovační podniky. To si vyžaduje další zjednodušení pravidel a postupů pro účastníky. Průběžná hodnotící zpráva 7. RP došla k závěru, že k dalšímu zjednodušení je třeba podniknout významné kroky založené na přístupu, který vychází z odpovídající rovnováhy mezi přijatými riziky a důvěrou v účastníky¹⁷.

Horizont 2020 naváže na podnět obsažený ve sdělení o zjednodušení¹⁸ a v rozhodnutí Komise o třech opatřeních vedoucích ke zjednodušení provádění 7. RP¹⁹ zavedením významných nových prvků, jak rovněž požadoval Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 11. listopadu 2010²⁰.

Zjednodušení v rámci programu Horizont 2020 bude zaměřeno na tři hlavní cíle: snížit administrativní náklady účastníků, urychlit všechny postupy týkající se řízení návrhů a dotací a snížit míru finančních pochybení.

Zjednodušení bude dosaženo v několika rovinách:

- Strukturální zjednodušení se odehraje prostřednictvím:
 - jednodušší stavby programu zaměřené na tři strategické cíle, která účastníkům usnadní identifikaci stávajících možností financování,
 - jednotného souboru pravidel účasti, který se bude týkat takových otázek, jako je způsobilost, hodnocení nebo práva duševního vlastnictví, a který se uplatní na všechny části programu Horizont 2020, s výjimkami, jež budou možné pouze tehdy, bude-li to odůvodněno konkrétními potřebami.
- Zjednodušená pravidla financování, která vezmou v úvahu preference zúčastněných subjektů týkající se úhrady skutečných nákladů, budou zahrnovat:
 - jednodušší úhradu přímých nákladů s větším uznáváním obvyklých účetních postupů příjemců,
 - možnost použití jednotkových nákladů na zaměstnance (průměrné náklady na zaměstnance), včetně vlastníků malých a středních podniků, kteří nepobírají plat,

¹⁶ Úř. věst. L 412 ze dne 30. prosince 2006.

¹⁷

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/fp7_interim_evaluation_expert_group_report.pdf.

¹⁸ KOM(2010) 0187.

¹⁹ K(2011) 174 ze dne 24. ledna 2011.

²⁰ P7 TA(2011) 0401.

- zjednodušení časových záznamů poskytnutím jasného a jednoduchého souboru minimálních podmínek, zejména zrušení povinnosti časových záznamů pro zaměstnance, kteří pracují výhradně na projektu Horizont 2020,
 - odstranění hlavního zdroje finančních chyb a náročnosti – na nepřímé náklady se bude jako obecné pravidlo vztahovat jednotná paušální sazba uplatňovaná na přímé náklady,
 - jednu sazbu úhrad pro všechny účastníky a činnosti ve stejném projektu,
 - paušální částky, ceny, financování založené na výstupu pro specifické oblasti, kde se to ukázalo jako vhodné.
- Pomocí revidované kontrolní strategie bude dosaženo nové rovnováhy mezi důvěrou a kontrolou a mezi podstoupením rizika a vyhýbání se riziku, a to prostřednictvím:
 - rozšíření záručního fondu na všechna opatření Horizontu 2020 a předběžných kontrol finanční způsobilosti, které budou vyžadovány pouze pro koordinátory,
 - snížení počtu osvědčení o finančních výkazech tím, že se bude vyžadovat pouze jedno takové osvědčení na příjemce na konci projektu,
 - snížení zátěže pro účastníky v oblasti auditu uplatňováním strategie následných kontrol s důrazem na kontrolu posouzení rizik a odhalování podvodů, koncepce jednotného auditu a snížením promlčecí lhůty pro následné audity z pěti let na čtyři roky,
 - tento revidovaný přístup by měl vyústit v maximální výši 7 % příjemců programu Horizont 2020, kteří budou předmětem auditu v rámci celého programovacího období.

Souběžně bude Komise dále zjednodušovat, harmonizovat a urychlovat postupy a procesy spojené s programem a prováděním projektů. To si vyžádá nový přístup k postupu projednávání ve výborech, přičemž velký důraz bude kladen na zapojení výborů do diskuse o strategickém plánování a zajištění vazeb na vnitrostátně financované činnosti. Kromě toho bude Komise vycházet z pokroku dosaženého ve zvyšování kvality, účinnosti a soudržnosti provádění prostřednictvím jednotné uživatelsky příznivé platformy informačních technologií, která zřídí jednotné kontaktní místo pro účastníky (e-Horizont 2020), a prostřednictvím dalších kroků směřujících k externalizaci financování výzkumu a inovací Unie. V této souvislosti bude optimalizováno využití stávajících výkonných agentur, včetně možného přerozdělení úkolů s cílem dosáhnout vyšší specializace.

Díky všem těmto prvkům má Komise za to, že je možné snížit průměrnou dobu udělení v programu Horizont 2020 o 100 dní ve srovnání se současnou situací.

Přístupy založené na partnerství podle článků 185 a 187 Smlouvy budou rovněž dále pokračovat. Vyšší využití finančních nástrojů bude rovněž důležitou součástí úsilí o externalizaci v návaznosti na dluhové platformy a platformy vlastního kapitálu, jež jsou v současnosti ustavovány. EIT díky pečlivému plánování svých činností úzce sjednotí svou práci s prioritami Horizontu 2020. Rozšířením počtu znalostních a inovačních společenství a převzetím činností v oblasti šíření a sdílení znalostí bude schopen řídit větší rozpočet než dnes.

5. KOMPLEXNÍ A HLADKÝ PŘÍSTUP K INOVACÍM

Stěžejní iniciativa Unie inovací zdůrazňuje, že si Evropa musí vytvořit svůj vlastní přístup k inovacím, který bude vycházet z jejího souboru jedinečných hodnot. Horizont 2020 přistupuje k inovacím komplexně a neomezuje se pouze na uvádění nových výrobků na trh, ale zahrnuje také postupy, systémy nebo jiné přístupy, včetně uznání silného postavení Evropy v oblasti designu, tvořivosti, služeb a významu sociálních inovací. Finanční prostředky pro tyto činnosti budou sloučeny s podporou pro výzkum a technologický rozvoj.

Větší podpora bude směřovat k uvádění inovací na trh, včetně inovací ve veřejném sektoru. To si vyžádá více ověřovacích, pilotních a ukázkových projektů. Bude to znamenat lepší využívání potenciálu výzkumných infrastruktur, jakož i stanovení technických norem, zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi a posílení financování prostřednictvím úvěrů a vlastního kapitálu. Nové přístupy, jako jsou ceny na podporu inovací, které odmění dosažení specifických cílů, budou podporovat účast vyššího počtu inovátorů s různým zaměřením. Evropské inovační partnerství bude pověřeno řešením technických, právních a provozních překážek kladených inovacím v Evropě, konkrétně vytvářením pevných vazeb mezi opatřeními na straně nabídky a poptávky.

Významné inovace často vznikají z nepředvídaných postupů nebo novým použitím stávajících nebo vznikajících technologií. Horizont 2020 umožní nejchytřejším a nejtvůrčivějším mozkům překročit hranice poznání tím, že budou posíleny činnosti probíhající zdola nahoru, jako tomu je u Evropské rady pro výzkum a budoucích a vznikajících technologií, akcí Marie Curie a určeného nástroje pro malé a střední podniky. Kromě toho u všech společenských výzev budou popisy témat ve výzvách k předkládání návrhů více než v minulosti dávat velký prostor žadatelům, aby navrhovali inovační řešení podle svého vlastního výběru.

Horizont 2020 bude podporovat výměnu nápadů a možných objevů zavedením hladkého přístupu v rámci všech jeho částí. Budou použita stejná pravidla, která účastníkům umožní hladce se orientovat v různých částech. Budou zavedeny překlenovací akce k propojení projektů a výsledků jednoho zaměření s obdobnými projekty v jiných oblastech.

Bude zapotřebí společných činností v různých částech Horizontu 2020, zejména k zajištění hladkého propojení mezi podporou pro základní a průmyslové technologie a jejich uplatněním pro společenské výzvy. Byla přijata zvláštní ustanovení s cílem umožnit tento přístup a vytvořit pobídky pro průřezové činnosti, včetně možnosti efektivně kombinovat rozpočty.

V návaznosti na doporučení skupiny na vysoké úrovni pro klíčové základní technologie²¹ bude možné v rámci cíle „Vedoucí postavení v základních a průmyslových technologiích“ považovat klíčové základní technologie za hlavní prioritu Horizontu 2020 s důrazem na jejich význam pro růst a zaměstnanost. Proto bude vyčleněn stanovený rozpočet ve výši 6 663 milionů EUR na klíčové základní technologie v oblasti fotoniky, mikroelektroniky a nanoelektroniky, nanotechnologií, zdokonalených materiálů, biotechnologií a pokročilé výroby a zpracování. Jako součást tohoto integrovaného přístupu ke klíčovým základním technologiím bude podpora poskytována na činnosti využívající kumulované výhody plynoucí z kombinace řady klíčových základních technologií, zejména prostřednictvím podpory pro rozsáhlejší pilotní a ukázkové projekty.

²¹

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf.

6. POSÍLENÍ ÚČASTI MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

Stěžejní iniciativa Unie inovací obsahuje závazek zajistit, aby se Horizontu 2020 z velké části účastnily i malé a střední podniky. MSP mají značný inovační potenciál a jsou schopny rychle přicházet na trh s převratnými technologickými objevy a inovacemi služeb. Posílení přístupu k malým a středním podnikům, včetně zvýšení účasti mikropodniků, je obzvláště důležité, pokud má Horizont 2020 pomoci dnešním rychle rostoucím společnostem, aby se v budoucnu staly nadnárodními společnostmi.

Horizont 2020 zastává integrovaný přístup k malým a středním podnikům. Díky tomuto přístupu se očekává, že přibližně 15 % celkového kombinovaného rozpočtu pro všechny společenské výzvy a základní a průmyslové technologie bude poskytnuto malým a středním podnikům. Účast malých a středních podniků v programu Horizont 2020 podpoří řada novinek.

Zvláště přínosné bude pro malé a střední podniky zjednodušení, protože často nemají prostředky, aby se vypořádaly s vysokou administrativní zátěží. To se bude týkat vytvoření jednotného kontaktního místa pro malé a střední podniky, které se chtějí Horizontu 2020 účastnit. Podobně větší důraz na inovační činnosti zvýší účast malých a středních podniků, protože tyto činnosti se jich přímo týkají.

Tato horizontální opatření budou doplněna specifickými opatřeními pro MSP, která spojí podporu, která se v minulosti vyskytovala v několika programech, do účinného souboru nástrojů.

Za prvé bude jednotně pro všechny společenské výzvy, jakož i základní a průmyslové technologie použit nový nástroj pro MSP, který vychází z modelu inovačního výzkumu²², jehož zásady jsou popsány v části „Inovace v malých a středních podnicích“. Tento nástroj umožní malým a středním podnikům rozvíjet vrcholně inovační nápady s cílem řešit výzvy na úrovni Unie. Nástroj bude naplňovat potřeby všech MSP, které přicházejí s inovačními řešeními specifických problémů, a to bez ohledu na to, zda se jedná o inovace v rámci špičkových technologií a jako výsledek výzkumu nebo o sociální inovace a inovace služeb, prostřednictvím těchto rysů:

- *o finanční prostředky budou moci požádat pouze malé a střední podniky.* Mohou mít další partnery, ale jednou z hlavních novinek tohoto nástroje je, že umožňuje projekty jediného účastníka,
- *podpora bude poskytována v různých fázích.* Fáze zkoumání proveditelnosti umožní posouzení potenciálu projektu. Hlavní grant umožní malým a středním podnikům realizovat projekt, podržet si vlastnictví duševních práv a zadat úkoly externím subjektům, kde je to potřebné. Následná podpora bude poskytnuta nepřímo prostřednictvím služeb, jako je pomoc při získávání rizikového kapitálu, inovační podpora nebo zadání veřejné zakázky.

Za druhé část „Inovace v malých a středních podnicích“ obsahuje činnost určenou pro malé a střední podniky, které se intenzivně zabývají výzkumem. To podpoří další fázi programu Eurostars²³ prováděného ve spolupráci s členskými státy²⁴. Vše bude doprovázeno opatřeními

²² Inovační výzkum v malých a středních podnicích, <http://www.sbir.gov>.

²³ <http://www.eurostars-eureka.eu/>.

pro vybudování inovační kapacity malých a středních podniků, jako je vytváření sítí a zprostředkování, a malým a středním podnikům to rovněž umožní, aby využívaly technologií napojením na výzkumné pracovníky a inovátory v celé Evropě.

Za třetí „Přístup k rizikovému financování“ se zaměří převážně na MSP, jak žádala Evropská rada. Orientace na malé a střední podniky bude v rámci dluhového nástroje financování posílena spoluprací s finančními zprostředkovateli na vnitrostátní a regionální úrovni. Kapitálový nástroj se zaměří na investice v počátečním stadiu, přičemž bude možné, aby poskytoval investice v expanzivní a růstové fázi společně s kapitálovým nástrojem v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků a MSP.

Kapitálový nástroj a součást dluhového nástroje, která se zaměřuje na MSP, budou zavedeny v rámci dvou finančních nástrojů EU, které umožní kapitálové financování a dluhové financování s cílem podpořit výzkum a inovace a růst v MSP společně s kapitálovým a dluhovým nástrojem v rámci programu pro konkurenceschopnost podniků a MSP.

7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce s třetími zeměmi je nezbytná pro efektivní řešení mnoha specifických cílů vymezených v Horizontu 2020. To platí zejména pro všechny společenské výzvy obsažené v Horizontu 2020, které je třeba řešit na globální úrovni. Mezinárodní spolupráce je rovněž nezbytná pro přeshraniční a základní výzkum s cílem zachytit výhody plynoucí ze vznikající vědy a technologických možností. Podpora mezinárodní mobility výzkumných pracovníků a pracovníků zabývajících se inovacemi je zásadní pro posílení této celosvětové spolupráce. Aktivita na mezinárodním poli jsou rovněž důležité pro posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu podporou zavádění nových technologií a obchodu s nimi, např. prostřednictvím vývoje celosvětových norem a pokynů a podporou přijetí a zavádění evropských řešení mimo Evropu.

V Horizontu 2020 bude cílem mezinárodní spolupráce posílení excelence a atraktivity Unie v oblasti výzkumu, společné řešení globální výzvy a podpora vnější politiky Unie. Mezinárodní spolupráce v rámci Horizontu 2020 se zaměří na spolupráci se třemi hlavními skupinami zemí:

- 1) průmyslově vyspělými a nově vznikajícími ekonomikami;
- 2) kandidátskými zeměmi a sousedními zeměmi a dále
- 3) rozvojovými zeměmi.

Bude-li to vhodné, Horizont 2020 bude podporovat spolupráci na regionální nebo mnohostranné úrovni. Mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací je klíčovým rysem celosvětových závazků Unie a hraje důležitou roli v partnerství Unie s rozvojovými zeměmi, které jsou často globálními problémy neúměrně postiženy. Tato spolupráce bude usilovat o růst podporující začlenění a pokrok směřující k dosažení rozvojových cílů tisíciletí a jiných cílů dohodnutých v rámci mezinárodního udržitelného rozvoje.

Horizont 2020 bude nadále uplatňovat zásadu obecné otevřenosti a současně podporovat reciproční přístup k programům třetích zemí. Kromě toho bude rozsah cílených opatření realizován v rámci strategického přístupu k mezinárodní spolupráci na základě společného zájmu a vzájemného prospěchu a podporou koordinace a součinnosti aktivit členských států. Specializovaná podpůrná opatření v oblasti strategického přístupu a postupu stanovení priorit jsou zahrnuta do výzvy „Inkluzivní, inovační a bezpečné společnosti“.

8. ŠÍŘENÍ EXCELENCE A ROZŠÍŘOVÁNÍ ÚČASTI

Horizont 2020 bude i nadále přidělovat finanční prostředky na základě konkurenčních výzev k předkládání návrhů a prostřednictvím nezávislých a objektivních vzájemných hodnocení, přičemž budou vybrány pouze nejlepší projekty bez ohledu na zeměpisné rozložení.

Takový přístup však musí být doplněn opatřeními, která zajistí, že Horizont 2020 je otevřen široké škále účastníků, včetně nových účastníků, a že rozhodující je špičková kvalita. Talenty proto musí být hýčkány a podporovány, aby dosáhly vynikající úrovně a výzkumní pracovníci a inovátoři v celé Evropě mohli využívat nástrojů, sítí a finančních prostředků Horizontu 2020. To bude zahrnovat vytváření úzkých vazeb s činnostmi ve vysokoškolském sektoru, zejména v rámci programů Erasmus pro všechny a Znalostní partnerství.

Financování z prostředků Unie pomohlo při budování a šíření špičkových výkonů v celé Evropě jak prostřednictvím 7. RP, tak fondů politiky soudržnosti. Činnosti v rámci „regionů znalostí“ a „výzkumného potenciálu“ zvláštního programu Kapacity 7. RP se setkaly s velkým zájmem, ale důkazy naznačují, že by bylo účinnější, pokud by podobné akce pokračovaly v rámci politiky soudržnosti²⁵.

Proto Komise navrhuje jasnější dělbu práce mezi programem Horizont 2020 a strukturálními fondy s cílem posílit vzájemné účinky. Podpora pro regiony při budování jejich výzkumných a inovačních kapacit bude poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti, která bude sledovat koncepci inteligentní specializace a zahrnovat opatření, jež umožní výzkumným pracovníkům a inovátorům v celé Evropě, aby dosáhli vynikající úrovně.

Doplňková opatření obsažená v Horizontu 2020 budou zaměřena na rozšiřování účasti v rámci celého programu. To bude znamenat zajištění lepší koordinace, spolupráce a výměny informací mezi dvěma programy financování Unie. Podpora bude poskytnuta rovněž v části „Inkluzivní, inovační a bezpečné společnosti“ na vzdělávání a poradenství v oblasti politiky výzkumu a inovací s cílem tuto politiku reformovat. To bude také zahrnovat vytváření sítí a partnerství za účelem lepšího propojení mezi výzkumnými pracovníky a inovátory ve všech členských státech a regionech. Tímto způsobem snaha o dosažení špičkové úrovně, která je charakteristickým znakem Horizontu 2020, společně s prvky budování kapacit strukturálních fondů umožní, aby se vynikající úroveň v hojné míře objevila a rozšířila v rozvojových regionech. Dojde ke zvýšení mezinárodní atraktivity dotčených regionů a budou působit jako centrum pro další hospodářský rozvoj. V této souvislosti by rovněž měly být zohledněny specifické podmínky nejvzdálenějších regionů.

²⁵ Odborná skupina pro součinnost mezi 7. RP, rámcovým programem pro konkurenceschopnost a inovace a fondy politiky soudržnosti, ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/seg-final_en.pdf.

9. ZAVRŠENÍ EVROPSKÉHO VÝZKUMNÉHO PROSTORU

Dokončení Evropského výzkumného prostoru (EVP) je nezbytně nutné, aby se zabránilo nákladným duplicitám a zbytečným zdvojováním činností. Znamená to vybudování skutečného jednotného trhu pro znalosti, výzkum a inovace, který umožní výzkumným pracovníkům, výzkumným institucím a podnikům pohybovat se, konkurovat si a spolupracovat přes hranice států. Zbývající nedostatky budou řešeny prostřednictvím rámce EVP, který Komise předloží v roce 2012.

Horizont 2020 posílí podporu na rozvoj profesní kariéry výzkumných pracovníků a jejich mobilitu (včetně akcí „Marie Curie“) a na vytváření sítí a otevírání rozsáhlých výzkumných infrastruktur, jakož i dosažení EVP „on-line“ („výzkumné infrastruktury“). S cílem přispět k atraktivitě profesní kariéry ve výzkumu bude Horizont 2020 věnovat náležitou pozornost Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a kodexu chování při přijímání výzkumných pracovníků spolu s dalšími relevantními referenčními rámci vymezenými v souvislosti s ERA a současně bude respektovat jejich dobrovolný charakter. Budou přijata další opatření pro otevřený přístup, aby se zajistilo, že výsledky výzkumu jsou k dispozici těm, kdo je potřebují. Bude rovněž zahrnovat opatření k odstranění překážek, které brání ženám v rozvoji úspěšné vědecké kariéry. Komise se zavázala ke splnění cíle mít ve svých poradenských strukturách 40% podíl žen, což zajistí, aby byly zohledněny rozdíly mezi ženami a muži v obsahu výzev k předkládání návrhů a postupech hodnocení, je-li to vhodné. Zvýšený podíl žen přispěje ke zlepšení kvality výzkumu a inovací a pomůže řešit stávající nedostatek vysoce kvalifikovaných a zkušených vědců, jichž je zapotřebí k posílení evropské konkurenceschopnosti a hospodářského růstu.

Výzva „Inkluzivní, inovační a bezpečné společnosti“ bude podporovat koordinaci politiky v celé Evropě a poskytne velkou základnu poznatků, aby se členským státům usnadnilo provádění vhodné kombinace politik. Jako nové opatření budou pracovní programy obsahovat informace o způsobu zajištění koordinace s vnitrostátním financováním výzkumu a inovací, což bude zároveň předmětem diskusí v programových výborech.

Horizont 2020 bude podporovat přístupy zaměřené na spojení a posílení dalších zdrojů financování prostřednictvím zjednodušeného systému ERA-NET, přičemž bude poskytovat podporu od koordinace vnitrostátních programů až po spolufinancování společných výzev k předkládání návrhů. Jasný soubor kritérií pro společné programy podle článku 185 a společné podniky podle článku 187 umožní realizaci většího souboru iniciativ s přihlédnutím ke zkušenostem a hodnocení v rámci 7. RP, jakož i k revizím finančních předpisů.

Iniciativy společného plánování byly důležitým krokem při sdružování zdrojů s cílem vytvořit kritické množství pro řešení výzev sdílených členskými státy. Horizont 2020 bude podporovat iniciativy společného plánování při rozvoji jejich strategických plánů výzkumu. Pokud je výzva řešená v rámci iniciativy společného plánování v souladu s prioritami Horizontu 2020, mohou být k poskytnutí další podpory použity ERA-NET nebo spolufinancování. Nový článek 185 iniciativy bude brán v úvahu pouze za předpokladu, že existuje jasný závazek členských států, a pokud se prokázala možnost důležité spolupráce v rámci iniciativy společného plánování a rozsah a oblast působnosti, které je třeba podpořit, jsou plně začleněny do vnitrostátních programů.

V návaznosti na zkušenosti s partnerstvím veřejného a soukromého sektoru v rámci plánu evropské hospodářské obnovy bude existovat větší prostor pro vytvoření takových partnerství,

aniž by bylo třeba nových právních postupů. To umožní, aby takové iniciativy byly provedeny jednodušeji a zároveň bylo zajištěno zřetelnější rozdělení rolí a povinností.

10. SPLNĚNÍ NAŠICH SPOLEČNÝCH CÍLŮ

Daňoví poplatníci v Evropě mají právo vědět, jak se nakládá s jejich penězi. Protože výzkum a inovace mají zásadní význam pro budoucnost lidí, je důležité, aby se investice do výzkumu a inovačních činností financovaly prostřednictvím Horizontu 2020 pod dohledem široké veřejnosti, a zejména se ukázala přidaná hodnota opatření na úrovni Unie. To umožní lepší pochopení, zapojení a diskuzi ze strany veřejnosti. Opatření v oblasti informací a komunikace budou proto nedílnou součástí provádění Horizontu 2020.

Tato opatření se rovněž zaměří na sdělování výsledků výzkumu tvůrcům politik, společnostem, inovátorům a jiným výzkumným pracovníkům, včetně prostřednictvím podpory otevřeného přístupu.

Splnění našich společných cílů, které jsou v centru pozornosti strategie Evropa 2020 a Unie inovací, vyžaduje cílevědomé politiky. Komise je přesvědčena, že její návrh Horizontu 2020 a radikální přepracování, které je v něm obsaženo, umožní rozpočtu Unie hrát klíčovou roli při řízení zásadní změny v oblasti výzkumu a inovací, kterou Evropa potřebuje. Horizont 2020 je navržen až do konce tohoto desetiletí. Jeho projekty budou pokračovat i v příštím desetiletí a dopad jeho financování by měl být zřejmý i dále. Proto je skutečně investicí do budoucna.